

Полякова Н.С.

Асистент кафедри «Економіка і фінанси»,

Автомобільно-дорожній інститут ДВНЗ «ДонНТУ», м. Горлівка

**ШЛЯХИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ
ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ЖКГ РЕГІОНІВ
НА ОСНОВІ ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРІВ**

У сучасних умовах актуальним є вивчення особливостей формування дебіторської заборгованості підприємств житлово-комунальної галузі у кожному регіоні країни, простеження впливу характеристик платоспроможності споживачів на обсяги заборгованості й, внаслідок цього, згрупування регіонів з характерними рисами розвитку. Це дає змогу удосконалити та диференціювати підходи щодо управління формуванням дебіторської заборгованості галузі та її інкасацією.

Дебіторську заборгованість у галузі житлово-комунального господарства проаналізовано в працях Бражникової Л.М., Гури Н.О., Полуянова В.П., Юрченко І.О. Проблеми кластерного регіонального розвитку досліджували: Т. Андерсон, Н. Булатова, М. Войнаренко, О. Дьякова, М. Малий, Ю. Міхєєв, М. Портер, Г. Басаєв.

Метою дослідження є обґрунтування інструментів та методів управління дебіторською заборгованістю підприємств житлово-комунального господарства на підставі кластеризації регіонів країни в залежності від обсягу дебіторської заборгованості підприємств галузі та характеристик платоспроможності споживачів послуг.

Запропоновано застосування кластерного аналізу для поєднання у окремі кластери регіони зі схожими тенденціями взаємозв'язку показників дебіторської заборгованості, середньомісячної заробітної плати населення за рік, кількості

пенсіонерів, рівня субсидування, безробіття. В результаті сформовано 6 кластерів. Наглядно об'єднання регіонів у кластери зображено на рис. 1.

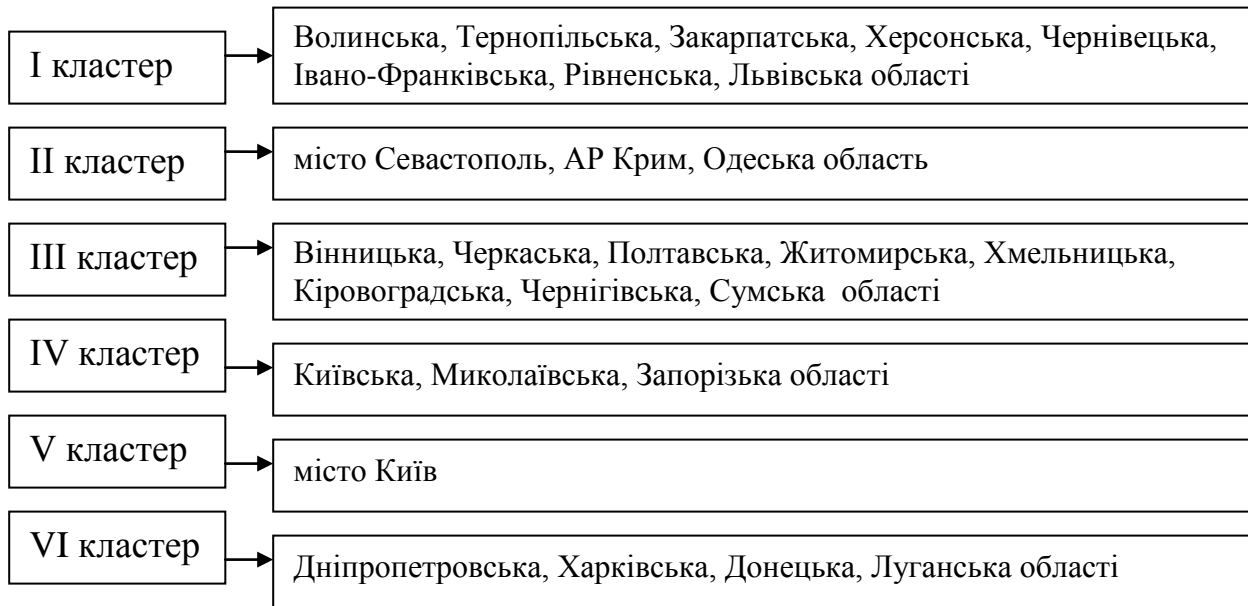


Рис. 1. Кластеризація регіонів країни за рівнем та факторами формування дебіторської заборгованості

Політика управління дебіторською заборгованістю житлово-комунальних підприємств передбачає ряд методів та інструментів управління, застосування яких запропоновано здійснювати для окремих категорій заборгованості із врахуванням характеристик платоспроможності споживачів (табл. 1).

Таблиця 1 – Методи та інструменти управління дебіторською заборгованістю підприємств галузі

Методи та інструменти управління		Використання у вітчизняній практиці
1. Якісний аналіз	- оцінка дебіторів	Використовується лише незначною кількістю підприємств. Доцільно застосування на підприємствах галузі з рівнем заборгованості від мінімального до максимального.
2. Планування грошових потоків	- коефіцієнти інкасації	Дістає розповсюдження на сучасних підприємствах. Рекомендовано використання у регіонах з рівнем заборгованості від мінімального до максимального.

3. Фінансові операції	<ul style="list-style-type: none"> - факторинг - фортфейтинг 	Мало використовується через великий ризик. Необхідність застосування на підприємствах з середнім та високим рівнем заборгованості.
4. Інструменти управління	<ul style="list-style-type: none"> - зміцнення фінансової дисципліни - поліпшення претензійної роботи, вживання санкцій - реструктуризація - вдосконалення розрахунків - використання знижок 	Доцільність застосування на житлово-комунальних підприємствах з різним рівнем заборгованості – від мінімального до максимального.

Для регіонів, яким притаманні мінімальний рівень заборгованості у поєднанні з мінімальними показниками середньомісячної заробітної плати, рівня надання субсидій, безробіття та невисокою кількістю пенсіонерів (III та I кластери), необхідно застосовувати попереджувальні заходи, помірні методи управління формуванням та інкасацією заборгованості. Області країни з середніми та вище середніх рівнями характеристик платоспроможності (II та IV кластери) потребують середнього та сильного впливу методів повернення заборгованості із застосуванням санкцій, реструктуризації, продажу заборгованості. Регіони із максимальними показниками заборгованості (V та VI кластери) вимагають активного втручання в процес управління формуванням та інкасацією дебіторської заборгованості, застосування агресивних методів, вживання судових санкцій, факторингу, фортфейтингу, а в разі неможливості повернення боргів у повному обсязі – реструктуризації заборгованості, її списання. Система заходів управління дебіторською заборгованістю має врахувати подану кластеризацію з метою ефективної диференціації встановлення економічно обґрунтованих тарифів на послуги житлово-комунального господарства.

На основі проведеного аналізу встановлено, що наступним логічним кроком управління дебіторською заборгованістю підприємств житлово-комунального господарства є розробка моделі управління заборгованістю галузі з врахуванням особливостей розвитку регіонів, різноманітності соціально-економічного становища.